

omike uma, se pač bolj gotovo v duhovni mladenšnici, kakor po sedanjih potih doseči zamore — zato je bila moja skerb že zdavnej na napravo duhovne mladenšnice za mojo škofijo obrnjena, kakor so take mladinske semeniša že tudi v nekterih drugih krajih našiga cesarstva osnovane.

(Dalje sledi.)

Pohujšljiva ženska noša.

V mestu Napoli na Laškem so se pred več leti ženske začele prav gerdo, nespodobno in pohujšljivo nositi, tako de so globoko pod vratam nage hodile. Vse oblačila so imele tako perrezane in životu tako permerjene, de se je nad ženskim po tisti šegi oblečenim skorej vsak človek pohujšal. Nar bolj žalostno je bilo, de so tako pohujšljivo oblečene ženske tudi v cerkev hodile in ljudi motile. Duhovniki, pridgarji so si grozno veliko perzadevali to gerdo nošo zatreti. Pridigvali, učili, svarili so brez prenehanja zavoljo tolikiga pohujšanja, vender vse ni nič zdalo, nič pomagalo. Mladina se je le posmehovala, in se ni pohujšljivo nositi nehala.

Škof tistiga mesta, ko vidijo de pohujšanje se zmirej raširja, grejo h kralju, in ga ponižno prosijo jim pomagati, de se ta ostudna pohujšljiva ženska noša odpravi. Kralj prijazin škofu tako govori: Ne skerbite ljub moj škof; kar vaši duhovniki s vsim svarjenjem in opominovanjem niso mogli opraviti, bom storil jez z malo besedami. Škof se zahvalijo in gredó. — Kmalu pride pisana zapoved od kralja, ktera se takole glasi: „Nova zdaj navadna ženska noša je zlo pohujšljiva, vender jez vaš kralj je ne prepovem; vsim ženskam jo dovoljim; kterakoli se hoče po tej spačenišegi nositi, naj se nosi. S tem ukazam pa zraven oznanim vsim podložnim svojiga kraljestva, de to bo zdaj vsim znano znamnje, de ktera ženska se bo od danes zanaprej po tej spačenišegi nosila, očitno pokaže, de je očitna pohujšljivka, in de take se morajo vse popisati.“

Na enkrat je bila proč pohujšljiva noša.

Višnjagorski.

Zahvala.

Častitljivimu gospodu patru E. M. Zagorcu v Breščah se za poslano korúnovo seme lepo zahvalimó.

Vredništvo.

Zlate bukve.

Gosp. Anton Gec, Ljubljanski mizar je 26. dan Maliga serpana 11 let staro deklico z nevarnostjo svojiga lastniga življenja utonjenja rešil; — hrabri rešnik je po postavi darilo 25 gold. od vikši gosposke prejel. Tudi Jakob Flis, delavec v Ljubljanski cukrarji, je 12. dan Maliga serpana 8 let stariga fantiča iz vode potegnul in ga smerti otel; Flis je bil od vikši gosposke zato očitno pohvaljen. — Naj iména obeh verlih mož tudi v Novicah s častjo zapisane stojé.

Černe bukve.

V neki vasi ne deleč od Ljubljane, kjer imajo kmetje veliko jesenskih hrušk in jabelk, so gosp. fajmošter nagovarjali svoje farmane, de bi tudi kaj sadja za razstavo v Ljubljano poslali, in so jim koristnost takih razstav za sleherniga sadjorejca razložili. „Nikar ne storite tega, sosedje! se oglasi neki star neumen kmet — boste vidili, de boste mogli potem še davke od sadja odrajtovati.“ Sosedje so mu verjeli in niso nič v razstavo poslali.

Vsak le na pol pameten človek že vé, de od sadja ni

treba davka plačevati, če ga ima kdo tudi tavžent košov. Davk se od zemljiša plačuje (gruntni davk), ne pa od sadja, za kteriga še desetine ni. Razun tega naprave kmetijske družbe niso v nobeni zavezi s cesarskimi davki, kér deželna gosposka sama nar boljši vé, koliko sleherni kmet perdeluje. Kaj je imenovani neumni podpihvavec morebiti mislil, de mu bo gosposka koj davk povikšala, če bo le kakih 5 tepk v Ljubljano poslal?! O neizrečena neumnost! Taki ljudje so svoji soseski silno nevarni, kér so malopridni našuntavci in zatiravci občnokoristnih naprav. Torej zapišemo stariga bedaka v črne bukve: njegovo ime pa hočmo zdej še zamolčati, sicer bi vtegnil preveč gledavcov imeti.

Urno, kaj je noviga?

(Jabelčne drevesa) so letas v več krajih Krajnskiga po dvakrat sad rodile. Gosp. Jožef Podobnik, fajmošter iz Kresnic in pa gosp. F. Šmidt iz Šiške sta nam več tacih jabelčkov na ogled poslala.

(Drugo branje ali tergategv). Iz Brešic nam gosp. Z — c pišejo: Kodar je letas 28. Rožnika in 15. Maliga serpana toča bila potolkla, se je potem mlado tersje naredilo, in te nove mladike so lepe, čeravno majhne grozdike nastavile, grozdje je lepo odevelo, in je v drugi polovici Kozoperska že mehko bilo.

(Na Švajcarskim) so imeli zadnje dni Kozoperska že veliko snega.

Ob troških Zagrebske Matice je na Dunaji iz tiskarne jermenskiga samostana na svetlobo peršel prvi zvezek g. Drobničeviga besednjaka z napisam:

Ilirsko — nemačko — talianski

Mali Rečnik,

od

Josipa Drobniča.

Naročilo na ta koristni besednjak še zmiram terpi po 1 gold. 20 krajc. srebra. Kadar pa bo popolnoma dogotovljen, bo cena poskočila na 2 gold. srebra. Važnost tega ličniga besednjaka mora slehernimu očitna biti, kdor pomisli, de se pismenost naših sosedov čedalje bolj razširja, in de je ta rečnik potrebam treh narodov primerjen. Ta 1. razdelik je natisnjen v osmini na lepim papirji z ličnimi in razložnimi čerkami, ima 10 polá, in obseže še precej besedi od čerke N. Zatim pridejo še 3 enaki razdelki, kakor je bilo lani v Novicah oznanjeno.

Prislovice Štajarskih Slovincov.

’Z njega nič ne dobiš, ako bi ga v koleno vertal. — Toti namesto možganov ima slame v hubanji. — Njegovo gospodarstvo po račjem naprej gre. — Kér drugemu jamo kopa, sam v njo pade. —

Današnjemu listu je perdjana 26. doklada.

Žitni kup. (Srednja cena).	V Ljubljani		V Krajnju	
	19. Listopáda.		16. Listopáda.	
	gold.	kr.	gold.	kr.
1 mernik Pšenice domače....	2	36	2	16
1 » » banaške...	2	51	2	30
1 » Turšice.....	1	30	1	30
1 » Soršice.....	—	—	1	50
1 » Rēži.....	1	34	1	38
1 » Ječmena.....	1	17	1	15
1 » Prosa.....	1	15	1	15
1 » Ajde.....	1	8	1	2
1 » Ovsa.....	—	54	—	51

Vrednik **Dr. Janex Bleiweis.** — Natiskar in založnik **Jožef Blaznik** v Ljubljani.

DOKLADA 26.

h 47. listu krajnskih kmetijskih in rokodelskih Novic. 1846.

Kdor želi, kako oznanilo v *Doklado* natisniti in Novicam perdjati, plača za vsako verstico z navadnimi srednjimi čerkami 3 kr., če oznanilo le enkrat natisniti da; dvakrat 4 kr. in trikrat pa 5 kr.

Teržaški kupčijski list 7. Listopáda 1846.

	Gold.		Gold.		Gold.
Pavola nar lepši ...cent	42	Predivo »	15—34	Jèklo v tružicah	
» » slabeji ... »	26	Konopnjina »	15—18	<i>Ź.</i> 00 »	136—137
Pavolnata preja		omikana »	20—32	» 0 »	133—134
nar lepši »	75	Žganje barigla		» 1 »	127—129
» slabeji ... »	20 1/2	ali 46 2/3 bok »	6—9	» 4 à 2 »	118—123
Dišeče žbice (Ge- würzelken) »	45—48	Pšenica, star ali 1 1/3 vag.	4 3/4—6 1/2	Kositar (Weissblech)	
Kava (kafè) nar lepši. »	46	Turšica .. » » »	3 1/4—4 3/4	tružica	15 1/4—16 1/2
» slabeji »	17 1/4	Rèž » » »	3 1/2—4	Cin cent	59—60
Muskatovi oreški. »	245—260	Ječmen » » »	2 3/4—3 1/6	Cink »	12 1/2—18
Pôper »	13—14 1/4	Oves » » »	1 3/4—2 1/6	Olje za jed, orna ali 107	
Vanilja funt	50—65	Fižol » » »	3 1/2—5 1/6	funtov	
Sladkor (cuker)		Laneno seme » » »	5—6 1/4	nar boljšiga »	34
nar lepšiga cent	23 1/4	Laško pšeno (Reis)		» slabejiga »	19 1/2
» slabejiga ... »	11	nar lepšiga cent	10—11	Olje laneno cent	16 1/2—17
Med »	11—14	» slabejiga ... »	8	» ogeršično »	18—19
Žafran funt	12—13	Usnje domače »	53—70	Svila (žida) dalmatinska	
Šelak cent	27—40	ptuje »	45—46	in istrijska funt	7 1/2—10
Kadilo »	12—28	Volovske kože »	41—47	pijemontezka ... »	8 1/4—8 1/2
Galun »	6 1/4—11	Ovčjih kož nar lepših sto	50	turška »	6 1/2
Košnilja funt	3 3/4—4	» slabejih »	20	Mjilo (žajfa)	
Žutnjak (kurkuma) cent	7—9	Svine koroški cent	12	nar lepšiga cent	19 1/2
Barvarski les		» španski in an-		» slabejiga ... »	11 3/4
višnjev »	2 1/2—4 1/4	gležki »	8 1/4—10 3/4	Vosek »	84—107
rumen »	4—5	Železo angleško, 10 cent.	60—76	Volna oprana srednja	
Pernambukov les »	10—40	» rusovsko »	94	in lepa. »	30—55
Sandalovina (Sandel) »	2 1/2—3	» koroško »	98—108	» slaba ... »	15—30 1/2
Indiga (čivit) funt	2 3/4—3 1/2	Kotlovina (kufer) v		neoprana srednja	
Brošč (Krappwurz)		plošah cent	55—60	in lepa. »	12—35
nar lepšiga cent	23—26	Medenina (mesing)		» slaba ... »	13—15
» slabejiga ... »	18	v tablah »	57—60 2/3	Loj teržaški »	22
Šmak »	3—3 1/3	v svilu (drat) ... »	57 2/3—74	Terpentin »	23—24 1/2
Vitrijol višnjev »	22 1/2—24 1/2	Žebli krajnski v sod-		Lim mizarski »	20—22
» zelen »	2 2/3—2 5/6	cih 9—12—18 tavž.	20—24	Slanikov (arengov) sodčik	— —
		Živo srebro cent	260—262	Sardelj cent	30—35

(61.) Oznanilo bukev. (3)

Pri Janexu Giontiniti, bukvarji v Ljubljani v Aiholcerjevi hiši Nro. 237, so na prodaj:

Jezus moje želje. Katolske molitne bukve z nauki, in napeljevanjem k pobožnemu življenju. Poleg nemškiga od častitljivega gospoda Alojzja Šlora, dohtarja s. pisma. V Ljubljani 1846. Cena téh bukev, ktere so z lepo v jeklo vrezano podobo olepšane in 306 strani debéle, je za nevezane 30 kr., v papirji vezane 40 kr., v usnji 50 kr.; v usnji in z zlatim obrezkam 1 gold. 20 kr. Na 13 enpot kupljenih se ene dodajo. Natisnjene so na práv lepim belim papirji in z lepimi čerkami pri gosp. J. Blazniki.

Napeljevanje vesolno ali veliko spoved opravljati. V Ljubljani 1844. Vezane 12 kr.

Mesingasti križ in popisovanje Palestine. V Gorici. Vezane 8 kr.

Življenje svetiga mladenča Alojzja Goncaga. Spisal v nemškem častitljivi gospod fajmošter Franc Adam Šmid. Z eno podobšino. V Ljubljani 1846. Vezane 12 kr.

Hvala božja, ali navod, kako naj mlad kristjan Boga vsakdan časti in hvali. Molitne bukvice za mladost. Drugi natis. V Ljubljani 1845. Vezane 12 kr.

Sveta Filomena, devica in mučnica, z molitvami k tej svetnici. V Ljubljani 1845. Vezane 12 kr.

Bukvice polne molitev in lepih naukov. Poleg nemškiga od P. Egidja Jajsa. V Ljubljani 1845. Vezane 30 kr.

Erazem iz Jame. Povest iz petnajstiga stoletja, Poleg verjétnih pisem spisal F. Malavašič. Z eno podobšino. V Ljubljani 1845. Vezane 12 kr.

Molitev za ohranjenje nedolžnosti pred podobo presvete device Marije, in dve besédi svarijoče ljubezni iz Jezusovih ust, kersanski mladosti. Drugi natis. V Ljubljani 1846. Lepa molitev, ktera se mladosti obojiga spola priporoča. Velja 3 kr. Dvanajst skup jih velja le 30 kr.

Življenje svete device Terezije. Poslovenjeno v spodbodovanje slednjimu, zlasti tistim ženskiga spola, ki so njeniga imena. Z perstavkam nekterih koristnih molitev. Z eno podobo. V Ljubljani 1846. Vezane 12 kr.

Volkmera Leop. Fabule in Pésmi. Spravil in z kratkim Volkmerovim življenjem na svetlo dal A. J. Murko. V Gradci. Vezane veljajo 15 kr.

Navuk v peldah. Lepe zgodbe in koristne povésti za otroke od P. Ilga Jajsa. Z kipom. V Gradci. Vezane veljajo 16 kr.

Dogodivšine Štajarske Zemlje. Z posebnim pogledam na Slovence. Spisal Anton Krempel. V Gradci 1845. Vezane veljajo 1 gold.

Male molitne bukvice za katoliške kristjane z lepimi molitvami za jutro, za večer, k sveti maši, k spóvedi in obhajilu, z litanijami in drugimi molitvami. V Gradci. V papirji vezane 8 kr.

Kdor jih dvanajst skupej vzame jih dóbi za 1 gold. 24 kr.

Kratke pridige na vse nedélje in svetke celiga léta. Vkupspravljene in vundane od Ant. Krempelna, fajmoštra per s. Trojici male Nedle zdol Radgona. Pervo in drugo léto, v treh razdelkih vsako. V Gradci 1839. Vezane po 1 gold. 20 kr.

Pridige na vse nedélje celiga keršansko-katoliškiga cerkveniga léta. Zložil in na svitlo dal Ant Šerf. 2 zvezka. V Gradci 1835. Vezane 1 gold. 40 kr.

Naúka polne pripovedi za slovensko mladost. V Ljubljani. 12 kr.

Skrina nebeških zaklad za spokorne duše. V Vidmu. Vezane 40 kr.

Murko A. J. Theoretisch-praktische Grammatik der slovenischen Sprache in Steiermark, Kärnthen und Krain, und dem illyrischen Küstenlande. Zweite Auflage. Gratz 1843. Gebunden 1 fl. 12 kr.

Murko A. J. Slovénsko-nemški in nemško-slovénski róčni besednik. Kakor se slovénšina govóri na Štajarskim, Koroškim, Krajskim in v zahodnih straneh na Vogerskim. V Gradci 1833. Dva dela. Vezane 3 gold.

Ravno zdej na svetlo dana in práv lično izobražena podoba Svetiga očeta Rimskiga papeža Pija IX. En natis na lepim papirji velja 1 gold. 20 kr., 1 gold. ali 40 kr., na navadnim pa le 30 ali 15 kr.

Novi vedež za sméh in časkratenje Slovincam. V Gradci. 20 kr.

Molitvice in potrebni naúki za pridne mladenče. Terdo vezane po 18 kr.

Posébni naúki in molitve za žensko mladost. Terdo vezane po 18 kr.

Filoteja s. Franciška Salezja nekdaniga škofa v Genevi, ali prijazna roka pobožno živeti. Poslovenil in z molitvami za cerkev in nekterimi drugimi pomnožil neki duhovni pastir Lavanske škofije. Terdo vezane po 1 gold. in 6 kr.

Slomšek, A. Mnemosynon slavicum suis quondam auditoribus ac amicis carissimis dicat. Mehko vezane po 1 gold. in 12 kr.

Slomšek, Življenje srečen pot. Potrebni naúki, izgledi in molitvice za mladenče. Mehko vezane po 40 kr.

Voditel proti obljubljeni dežéli. Naúki in molitve za bolne in umirajoče kristjane. Mehko vezane po 42 kr.

Dober dar za mlade ljudi. Iz pisem K. Šmida. Terdo v lepim zavitku vezane in nekaj pozlačene po 1 gold. in 20 kr.

Dvoje fantov, blagi Fridolin in hudobni Bric. Iz K. Šmidovih pisem prestavil Globočnik F. Terdo vezane po 26 kr.

Keršansko devištvo, potrebni naúki, izgledi in molitve za žensko mladost. Terdo vezane po 28 kr., mehko pa le po 24 kr.

Filoteja s. Franciška Salezja, prijazne bukve, vsakimu poboshnemu ljube, kakor Kempčanova hója za Kristusam. Sveti zložitelj bravea po vsih stezah keršanskiga življenja prijazno prevódi od stopnje do stopnje, in ga ne zapusti, dokler ga na zadno stopnjo ne perpélá — z vsim ne okovari za večno zveličanje. Lično natisnjene bukve še prijetniši storí perdjana podoba s. Zložitelja iz slóvite Nirenberske natisarnice. Cena tih bukuv v mehkim zvezku z lepim ovitkam je 54 krajcarjev.

Zdravo télo nar boljši blago, ali naúk zdravje ohraniti. Spisal P. K. Robida. V Celovci 1844. Vezane 24 kr.

Pesmarica cerkevna, ali svete Pesme, ki jih pojó ilirski Slovenci na Štajarskim, Krajskim, Koroškim, Goriškim in Benatskim, in nektère molitvice, litanije in s. križev pot, zbral in na svet izdal M. Majer. V Celovci 1845. Vezane 24 kr.

Napevi za Orgle k Pesmarici cerkovnej. V četertini 36 kr.

Slomšek Ant. Hrana evangeljskih naúkov, bogoljubnim dušam dana na vse nedélje ino zapovedane praznike v leti. Trije deli v dveh zvezkih. Drugi pomnoženi natis. V Celovci 1845. Vezane 2 gold.

(62.)

(3)

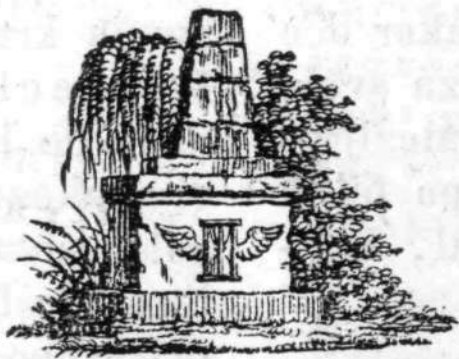
Pri Janezu Giontiniti, bukvarju je ravno zdaj na svitlo prišlo in velja 12 kr.

Sveta devica in dekla Cita. Posebno vsim poslam in keršanskimu ljudstvu sploh zgled v posnemanje postavljen. Iz nemškiga rajnkiga gospóda Korbiniana Antona Riedhoferja. Z dovoljenjem visoko častitljiviga Ljubljanskiga škofijstva. V Ljubljani 1846. Natisnila Rozalija Eger.

Kakor življenje s. Filomene in svete device Terezije radi kupujejo in berejo, tako bo tudi življenje s. Cite vsakimu bravcu, posebno ženskiga spola, veselje storilo, ker je ravno tako prijetno in podučljivo pisano. Posebno se smé upati, de bodo slovenske dekcle ta izgled popolnoma keršanskiga življenja k velikimu dušnimu pridu rade brale.

Na prodaj so: V Celji pri Geigerji in J. Jeretini, v Marburgi pri Fr. Leierji, v Radgoni pri Weitcingerji, v Celovci pa pri Liegelni.

Življenje

gospoda

JANEZA NEPOMUCENA HRADECKITA.

Le žalujte! Tolika zguba je tolike žalosti vredna.

Vodušek.

Janez Nep. Feliks Hradecki, cesarski svetovavec, Ljubljanski mestni poglavár, namestnik cesarskih mest pri krajnskih deželnih stanovih, vodja in kurator Ljubljanske hranilnice, odbornik c. k. kmetijske družbe na Krajskim, ud krajnskiga muzeuma, c. k. kmetijskih družb na Štajarskim, Koroškim in Góriškim, spodno- in zgorno-avstrijskiga obertniskiga in zgodovinskiga društva i. t. d., je bil rojen v Ljubljani 30. dan Velkiga serpana v leti 1775. Njegov oče, iz Kutne Gore na Českim domá, so bili visoko spoštovani svetovavec pri c. k. računstvu v Ljubljani, kjer so v leti 1814 v 50. leti svoje službe umerli in 7 otrok zapustili.

Za prid svojih otrok skerbni starši so poslali našiga Janeza Hradeckita v šole, ki se je po dokončanih nemških in prvih latinskih šolah v Gradec podal. Potem, ko je bil v leti 1792 s častnimi šolskimi sprički učiliše modroslovja v Gradci zapustil, je stopil 27. dan Kimovca ravno tistiga leta, 17 let star, pri deželnim računstvu v Ljubljani v cesarsko službo, kjer je do leta 1794 ostal; iz te službe je prestopil k oskerbníštvu c. k. grajšin in je prišel prvič k Mekinski grajšini, kjer se je tako razumno in pridno obnašal, da so bili njegovi predstojniki z njim práv práv zadovoljni; v leti 1795 je bil v Pletarje že za gosposkniga pisarja prestavljen; potem pa, ko je 5 let v Pletarjah, na Fužinah pod Ljubljano in v Bistri za c. k. grajšinskiga pisarja služil, je bil v leti 1800 zopet nazaj v Mekinje, tode v vikši službo, namreč za kontrolorja prestavljen.

V leti 1802 so mu izročili časno oskerbníštvo c. k. Fužinske in Turniške grajšine pod Ljubljano. V ti službi se je Hradecki tako pridno vedel, da ga je predstojnik imenovanih grajšin za nar boljšiga uradnika spoznal, kterimu bi se samoglo oskerbníštvo c. k. Bistriške grajšine izročiti.

Ko so bili rajnki Cesar Franc I. v leti 1803 ukazali c. k. Fužinsko grajšino popisati, se je bil Hradecki tega dela podstopil. in ga je bil tako natanjko dokončal, da so ga bili Njih c. k. Visokost Nadvojvoda Karl v nekim listi od 14. Svečana imenovaniga leta očitno pohvalili.

Ravno to leto je bil v Zalogi za komisarja postavljen, da je cesarsko žito pregledoval in v ti službi, ktera mu je veliko časa in truda prizadjala, se je taciga delavca skazal, da je bil od svojih višjih pohvaljno pismo dobil.

V leti 1806 je bil Hradecki za časniga oskerbnika Bistriške grajšine poterjen, in tukaj je bil v leti 1807 z gospodično Marijo Švejcérjevo iz Koroškiga v zakonski stan stopil, v kterim je clo do zadnje ure svojiga življenja tako srečno živel, kakor malo kdo.

Oskerbnik in komisár Bistriške komisije je podložnikom tega kantona veliko dobriga naklonil in se posebno v leti 1809, ko je brambovce nabiral, pri ti naberu (rekrutiringi) tako verlo obnašal, da ga ni samo Ljubljanska kresija pohvalila, temuč tudi kantonski podložniki so mu hvaležni bili, zakaj on je s svojo gorečo besedo soseske napravljal, da je vsaka po svoji moči kaj podelila tistim družinam, kterih gospodár je mogel za brambovca v vojsko iti.

Ko je prišla krajnska dežela v oblast Francozov, je bil Hradecki v leti 1810 prejemavec denarjev cesarskih grajšin v spodnjim Logateci, od koder je bil v ravno ti lastnosti drugo leto v Ljubljano prestavljen.

Ko je bil Francoz iz naše dežele pregnan, je bil Hradecki od tačasniga poglavarja krajnske dežele, gospoda barona Latermana 10. dan Listopada 1813 v Ljubljano v pisarnico cesarskih grajšin poklican in za adjunkta izvoljen, dokler niso bile cesarske komisijske oskerbníštva zopet osnovane.

V leti 1814 je postal oskerbnik in komisár c. k. grajšine v Loki, kjer je do leta 1820 ostal, in ravno v tem časi bi se bilo kmalo primerilo, da bi bil mogel krajnsko deželo zapustiti, kér so ga rajnki Cesar Franc v leti 1816 za kresijskiga komisarja v Karlovci izvolili. Kér je pa takrat njegova ljuba žena vedno bolehná bila, in bi ji bilo utegnulo po besedah zdravnikov preseljenje v ptuji kraj clo smert naključiti, je prosil Hradecki svojiga Cesarja, da bi ga pustili v njegovi službi na Krajskim, kar so mu presvitli Cesar tudi dovolili. On je tedaj ostal v Loki komisijski komisár in tedej tudi v svoji domovini, za ktere prid se je poganjal clo do zadnje ure svojiga življenja.

Koliko dobriga je Hradecki podložnikom Loške komisije v časi lakote naklonil, je Ločanam še dandanašnji v spominu. Marsikteri Ločan še zdej vé, koliko žita je pustil od Ljubljanskih kupcov v Loko izpeljati, in sicer le iz gosp. Rudolfove in gosp. Valentinove žitnice skorej za 15,000 gold., ktero je potem nar bolj potrebnim kmetam na posodo dajal, s to zavezo, da so ga po svoji moči prihodnje leta imenovanim žitarjam poplačevali.

Hradecki pa ni skerbel samo kaj bodo podložniki Loške komisije jedli in pili, ampak tudi za njih zdravje, posebno takrat, ko je v njegovi komisii kužna vročinska bolezen razgrajati jela. Kakor oče za svoje otroke, ravno tako je Hradecki tudi za svoje podložnike skerbel, on ni porajtal ne truda ne nalezljive bolezni, ampak je šel od eniga do drugiga po hišah bolnih podložnikov, jih je tolažil in jim pomagal, kolikor je mogel.

Hradeckitova vedna in posebna skerb je pa tudi bila, kako bi se dalo kaj več šol po deželi napraviti, katerih po Krajskim še dandanašnji zlo pogrešujemo, in ktere je tudi Hradecki za omikanje ljudstva nar bolj potrebne spoznal. Po njegovim prizadevanji so bile nemške šole s tremi klasi v Loki napravljene, razun teh pa tudi šole v Selcah in Železnikih.

Ravno tako vnet je bil Hradecki tudi za naredbo cest in mostov svoje komisije. On je bil na Krajskim nar prvi, ki je, namesti de bi bil komisijske ceste s tlačani popravljaj, vsakimu posestniku po legi zemljiša kos ceste za popravljanje odločil, kar je zdej per nas sploh v navadi; in potem takim so bile lepe komisijske ceste v kratkim časi napravljene, po katerih so Železnikarji in Sorčanje svoje pridelke in izdelke v razne kraje izpeljevati zamogli, kar jim popred nikakor, posebno ob povodnji, ni mogoče bilo.

Iz tega in še več drugih del se očitno vidi, de si je Hradecki neutrudama prizadeval celih 6 let, kar je bil v Loki komisár, dolžnosti svoje službe spolnovati, zraven tega pa tudi po očetovsko za svojo komisijo skrbeti, za kar so mu Ločanje še dandanašnji hvaležni.

Natanjčno spolnovanje njegove službe, bistrumnost in neutrudljiva pridnost so našiga Hradeckita tako priporočile, de so ga bili rajnki Cesar Franc, ko je Dr. J. N. Rozman, tadajni mestni poglavar bil za svetovavca pri c. k. deželni mestni sodnji gosposki izvoljen, za poglavarja Ljubljanskiga mesta 17. dan Velkiga travna 1820 v Ljubljano poklicali. To službo, ki jo je bil 27. dan Rožniga cveta nastopil, je celih 26 let tako slavno opravljal, in ne samo Ljubljanskimu mestu, temuč tudi celi deželi toliko koristniga naklonil, de bo njegovo ime v zgodovinskih bukvah krajske dežele vedno z zlatimi čerkami zapisano ostalo.

Predelječ bi zašli, če bi hotli vse popisati, kar je rajnki Hradecki na vse strani dobroga in koristniga storil. Nič mu ni bilo preteško, če je bilo le h občinski koristi. Če ga niso opravi iz hiše gnali, je sedel od jutra do večera pri mizi v svoji pisarnici in neutrudama delal, zdaj eno zdaj drugo reč, zakaj večidel vsih koristnih naprav je bil on gotov pomočnik. Dela je imel vedno na kupe. Zdej je svete dajal ali družine v red deval; kmali je tolažil ali pa pomoč delil. Kdorkoli se je v kakšni potrebi k njemu obrnil, gotovo ga je vslišal, če je bilo le moč; nobeden ni šel v pravični reči od njega, de bi ne bil, če ne drugiga, saj tolažbe ali dobroga sveta od njega prejel. Dobrovoljen je bil per vsakim deli, ne samo visoke hvale vreden cesarski služabnik, temuč tudi za prid Ljubljanskiga mesta in cele svoje domovine vès vèt vnet domorodec.

S Hradeckitam je zares nova zarja čez Ljubljansko mesto posijala; zakaj kamorkoli pogledamo, vidimo veliko del njegoviga bistriga uma, njegoviga neomamljiviga truda.

Hradecki je bil ubogim in sirotam močna podpora, skerbel je za-nje, kolikor je mogel. Oskerbnišnica za Ljubljanske uboge je delo njegovih rok. Za napravo Ljubljanske hranilnice in zastavnice si je on nar več prizadeval. H zidarskim, ognjo-

gasilnim in veliko drugim naredbam, ki so Ljubljansko mesto olepšale, je Hradecki veliko pripomogel, de so vpeljane bile. — Ob času imenitniga zbora cesarjev in kraljev (Congress) v Ljubljani 1821. leta se je Hradecki obnašal, de nihče tako. Komej se je zvedilo, de bo v Ljubljani veliki zbor, so začeli po njegovim ukazu mesto, kjer je nekda kapucinarski vert bil, poravnovati in predenj so imenovani samooblastniki v Ljubljano došli, je bilo delo že dokončano, ktero je bilo prav pripravno za navadne zberališa mnogih regimentov, ki so tisti čas pogostama skoz Ljubljano šli. Presvitli Cesar Franc so pa, predenj so se iz Ljubljane podali, tudi rajnkiga Hradeckita zaznamovali med številam tistih mož, ki so se Jim ob časi Njih stanovanja v Ljubljani posebno prikupili, in so ga pohvalili; rajnki rusovski cesar Aleksander so mu pa krasno zlato tabačnico v znamenje svoje zadovoljnosti podarili.

Ljubljancanam prav ljubo shodiše „zvezda“ (Sternallee) po imenu, je po Hradeckitovim velikim prizadevanji v leti 1823 in 1824 napravljeno bilo, tudi prijetna in toliko obiskana pot od podturna do cvetliškiga potoka (Rosenbach) je bilo delo njegove prizadetve in pa rajnciga Posanarja. Pod njim so Ljubljancanje zidani most „Francovi most“ dobili, most, ki ga nima blizo para. Z velikim trudam in po mnozih zopernostih kakor poprej iz špitalskiga, je Hradecki pozneje tudi iz čevljarskiga mosta spravil razderte prodavnice, ktere na tem kraji Ljubljanskimu mestu gotovo niso nobene ličnosti dale.

De se je Ljubljanski muzeum v leti 1831 pričel, je Hradecki veliko veliko pripomogel, in gotovo bi ne bil brez njegoviga prizadevanja v tako kratkim časi take popolnamosti doseči mogel, kakoršno so visokorodni grof Franc Hohenwart, začetnik národniga muzeuma, pri velikim zboru 4. Kozoperska 1832 popisali. Kakor je Hradecki z veseljem k občnemu pridu eni naredbi na noge pomagal, ravno tako tudi drugi. Komu drugimu gre več hvala za vpeljanje kupčijske šole v Ljubljani, ktera se že 12 let za izobraženje tergovskih mladenčev z velikim pridam trudi, kakor rajncimu gosp. Hradeckitu? Kdo je mestno družbo strelcov v leti 1844 obvarval, de ni šla pod koš? Kdo je Ljubljanskim mestnjanam lepo strelišče privarval, kakor on? V dar hvaležnosti so mu pa tudi mestnjani 29. dan Rožniga cveta 1845 veselo obhajanje njegoviga 25 letniga poglavarstva napravili, mu v spomin visociga spoštovanja in serčne hvaležnosti pri ti priložnosti krasno čašo (Becher) podelili, in spominik iz marmorja in njegovo podobo v dvorani streliša postavili. Kdo bi bil takrat mislil, de se bo ravno ta dan čez leto tista bolezin začela, ki je njegovo blago življenje končala! — Kar je Hradecki v leti 1831, ko je kolera do Ljubljane segla, storil, je z zlatimi čerkami v hvaležnih sercih Ljubljancanov, posebno ubozih ljudi zapisano.

Poslušajmo kaj je rajnki Hradecki, ves za občno korist vnet, na dalje storil:

Kmalo potem, ko je bil mestni poglavar postal, je bil 16. dan Kozoperska 1820 za namestnika cesarskih mest pri deželnih stanovih izvoljen in v ravno tistim leti od presvitliga Cesarja Franca v ti službi poterjen, v kateri je več kot 25 let neutrudama delal, ne samo Ljubljancanam v prid, ampak celi deželi. — V leti 1821 ga je c. k. krajska kmetijska družba za svojiga odbornika izvolila. Vse kar je Hradecki imenovani družbi veljal in delal, je očitno kot beli dan. Za sadno in murbno rejo je Hradecki na Krajskim toliko storil, de ni izreči. Tavžent in tavžent murbnih dreves je večidel zastonj dal iz svojiga sadiša

v jami poleg Najbelta, de so jih okoli Ljubljane in po deželi posadili. Iz ravno tega sadiša so tudi jagnjedov vzeli, ki jih ob Dunajski cesti proti Savi in po več družih krajih vidimo.

Kaj je bil Hradecki našim „Novicam“, vsi tisti vedó, ki so se z njim za njih začetik poganjali. S posebno ljubeznijo je vseskozi za njih prid in napredovanje skerb in veliko sostavkov od sadjoreje, razdeljenja občinskih pašnikov, ljudskih šol po kmetih i. t. d. je prišlo v Novice po njegovih besedah. Zavoljo verliga obnašanja so pa tudi mnoge kmetijske družbe gosp. Hradeckita za svojiga uda izvolile, namreč: Štajarska, Koroška in Goriška družba. — Že takrat, ko so Njih c. k. Visokost Nadvojvoda Janez spervič obertnisko notrajno-avstrijsko družbo na Krajnskimi vpeljati mislili, se je bil rajnki Hradecki te nprave tako živo poprijel, de mu je vodstvo imenovane obertniske družbe svojo hvalo očitno na znanje dalo. Njegova velika skerb za občno korist rokodelcev se je pri prvi obertniski razstavi v Celjovci, posebno pa pri Ljubljanski v leti 1844 očitno pokazala, kjer je bil za vodja-namestnika izvoljen.

Ko se je ravno v tem leti 1844 družba dogodivšine za krajnsko deželo pričela, se je on tudi ti z velikim veseljem pridružil in njeni pravi ud postal.

V leti 1835, akoravno je imel Hradecki vse-skozi dela čez glavo, je venderle komisijo bratovšnje sv. Florjana za Ljubljansko okolico prevzel, per kateri si je občnokoristnih zaslug toliko pridobil, de mu je družba imenovane bratovšnje pohvaljni list v spomin svoje zadovoljnosti podarila.

Ko so bili rajnki Cesar Franz I. v leti 1820 na Krajnskimi zemljiša vnovič premeriti in preceniti ukazali, in v leti 1825, ko je bilo ukazano, živitniški davek za mesta odločiti, je bil Hradecki tudi h temu delu poklican, kjer se je po navadi ravno tako dobro obnašal, kakor per vsakim drugim opravili, in je zató pohvaljno pismo od vikši dvorne gosposke dobil.

Venec Hradeckitovih občnokoristnih del je pa to, kar je za vsušenje Ljubljanskiga močirja storil.

To veličansko delo, po katerim so skorej tri štirjačne milje močirja na suho djali, je dognala visoka previdnost in cesarska milost rajnciga presvitliga Cesarja Franca I., za katero mu bo ne samo Ljubljana, temuč cela krajnska dežela vedno hvaležna ostala, Ondi, kjer je popred le ločje rastlo in pa mah, se pridela sedaj na leto raznih pridelkov okoli 66,000 gold. vrednosti. Neizrečena dobrota!

In pri tem deli si je naš Hradecki med vsimi drugimi možmi nar več zaslug pridobil. Ni se vstrašil ne dežja, ne mraza, ne vročine, de bi ne bil šel na močirje, kader ga je ondi le treba bilo; dan na dan se je po močirji vozil, kjer je pregledoval, zapovedoval in naročeval, kakó naj se dela to ali to, de bo práv. Po njegovim prijaznim prizadevanji in prigovarjanji niso h temu delu samo Ljubljanski mestnjani iz svoje lastne in prostovoljne moči veliko veliko pripomogli, temuč tudi bližni sosedje radovoljno pristopili, de je bilo le delo, za katero so rajnki Cesar veliko tavžent goldinarjev per-dali, popred dognano in močirje popred vsušeno.

Poglejmo cesto čez močirje proti Igi in zvedili bomo, de je tudi ta le storjena po njegovim prizadevanji. — Ko so rajnki presvitli Cesar Franc I. ravno na tem mestu stali, kjer sedež znamenje hvaležnosti poleg zidaniga mosta v Prulah stoji, in razgernjen naris ce-

liga močirja pred sabo imeli, in čez močirje proti Studencu gledaje, mestnemu poglavarju posmehljaje rekli: „Res de bi bilo lepó, če bi se dalo od tukaj na ravnost do vasi (Studenca) peljati!“ je naš Hradecki z veliko serčnostjo naglo odgovoril: „Presvitli Cesar! vse se da storiti, če se le hoče, in tudi to cesto bomo skusili narediti.“

Odsihmal Hradecki ni več počitka imel, dokler ni izpeljal, kar so bili presvitli Cesar le šalno izgovorili, in dokler ni bila cesta od Ljubljane čez močirje do Iga dokončana, kar se je marsikterimu tako smešno in nemogoče zdelo, de se je Hradeckitovo prizadevanje gerdó obrekovati slišalo. Niso pretekle 3 leta in dokončana je bila cesta čez močirje od Ljubljane do Studenca. Zdej so vtihnili Hradeckitovi nevošljivci in zasramovavci, kakor de bi bili s kropam poparjeni, in njegova slava je šla od ust do ust tistih sosesk, ki so poprej po slabi cesti 3 ali 4 ure pota v Ljubljano imeli, kamor sedež lahko v dobri uri pridejo.

Ko so se rajnki presvitli Cesar Franc 5. dan Rožniga cveta v leti 1830 po imenovani cesti urno in brez vse nevarnosti peljali, so svojo zadovoljnost zavoljo tega dela deželniemu poglavarju baronu Šmidburgu in mestnemu poglavarju gosp. Hradeckitu na glas razodeli.

Hvaležni mestnjani so svojimu poglavarju, gosp. Hradeckitu 16. dan Velkiga travna 1833 na Izanski cesti poleg Iškiga mosta iz serčne hvaležnosti krasno znamenje postavili, katero bo poznim vnukam oznanovalo, kdaj je bila Izanska cesta čez močirje napravljena, in kdo je k njeni napravi nar več pripomogel.

Z eno besedo Hradeckitove zasluge so bile v mnogoverstnih rečeh, ki jih je v prid svoji domovini neutrudljivo opravljal, tako velike, de so ga rajnki presvitli Cesar Franc v leti 1830 za cesarskiga svetovaveca izvolili.

Celo Hradeckitovo življenje je bilo neprenehano delo v službi Cesarja in za prid domovine. Še clo v boleznih si ni dal pokoja delu odtegniti se.

Proti spomladi je jel hudo bolehati, tode njegovo sicer čversto truplo in skerbna strežba njegove žene in zdraviljska pomoč so pripomogle, de se je toliko zboljšal in okrepčal, de si je upal 8. dan Rožniga cveta s svojo družino se na Gorensko podati, kjer se je v čistim in milim Radolškim zraki že toliko okreval, de se je bil čez 8 dni zopet v Ljubljano podal, tukej potrebne opravke dokončat in se potem v topliec na Štajarsko podati, kamor se je bil namenil 11. dan Maliga serpana peljati.

Tode božja previdnost je drugači sklenila. Komej je iz Radolce v Ljubljano prišel, je imel opravkov od jutra do pozne noči čez glavo, pri katerih so se mu bile po nekim prehlajenji, pljuča tako hudo vnele, de se mu nikakor ni ventati dalo. 3. dan Maliga serpana zvečer se je pustil previditi, po prejetih sv. zakramentih je slovo vzel od svoje preljube rodovine in ji rekel, de naj ga natihama pokopajo; — 3. dni potem ravno opoldne mu je zaklenkalo! — Umerl je v 71. leti svoje starosti in v 54. leti cesarske službe na hudi prisadni pljučnici 6. dan Maliga serpana 1846.

Pogreb je bil 8. dan ob šestih popoldan. Mestnjani so ga nesli, gospodje korarji so ga sprémili, infurirani stolni tehant gosp. Urban Jerin, so ga pa pokopali. Ljudi, ki so ga na pokopališe sprémili, se je iz vsih stanov toliko skupej zbralo, de jih v Ljubljani še nikdar pri nobenim pogrebi toliko ni bilo. Častiti glavni in drugi oficirji domorodniga regimenta s svojim

oberstarjem, in tudi Njih ekscelencija naš visokočastitljivi deželni poglavár, baron J. Weingarten so rajniku Hradeckitu posledno čast skazali in ga na pokopališe sprémili. Če ravno je rajnik Hradecki želel natihama pokopan biti, se to zgoditi ni dalo; zakaj vsi stanovi so si prizadevali, visokospoštovanemu možu, kateri je bil celih 26 let poglavár Ljubljanskiga mesta, zadno čast skazati. Zavaljo silo velike množice pogrebcov, ga niso mogli na ravnost od doma na pokopališe nesti, temuč so ga nesli po velikim tergi, čez čevljarski most, nov terg, po gosposkih in igrališnih ulicah, memo Frančiškanarske cerkve, po dunajski cesti h sv. Krištofu, kjer počiva na strani svojiga očeta in svoje hčere Karoline,

ki ga je le enkrat v svojim življenje razžalila, takrat namreč, ko je 16. dan velikiga serpana 1826 v 17. leti svoje starosti — umerla.

Zapustil je rajnik ženo in sina, ki na grobu svojiga ljubljenca milo jokata; razun nju veliko žlahte, kateri je bil vseskozi dobrotljivi oče. Naj po dolgim trudi mirno počiva verli sin Slovenije! Njegove slavne dela so mu nar lepši spomin.

Po nemškim smertopisji (nekrologi) dohtarja
Bleiweiza poslovenil J. K....č.